

En fundering om namngivning av insekter - speciellt fjärilar

Under senare år eller kanske snarare decennier har namngivningen av fjärilar i böcker och på nätet varierat i rätt stor omfattning. Mest tydlig är variationen i de latinska namnen. I Nationalnyckeln och senare fjärilsböcker har även inarbetade svenska namn ersatts av namn som bättre skall avspegla någon egenskap hos arten. I min rapport från SEF-mötet på Ivön har jag inte oväntat noterat att Puktörneblåvingen observerades. Enligt några bestämningsböcker är det latinska namnet *Polyommatus icarus* t.ex. Svenska fjärilar (Nordström, Wahlgren & Tullgren, 1941), Nordens dagfjärilar (Gullander, 1959), Europas fjärilar, Dagfjärilar (Higgins & Riley, 1970) och Våra fjärilar (Elmqvist & Liljeberg, 2006). I Wir Bestimmen Schmetterlinge (Koch, 1963) heter den *Lycaena icarus*. Huvudsakligen har släktnamnet *Polyommatus* använts, så också i Nationalnyckeln (Eliasson m.fl., 2005). Plötsligt i Sveriges fjärilar (Elmqvist m.fl., 2011) har släktet bytts till *Cyaniris* och därmed avviker namngivningen och släktplaceringen från Nationalnyckeln och många tidigare verk.

Variationer i namnsättning orsakar ibland svårigheter att identifiera en art när man söker i litteraturen. Naturligtvis ligger det säkert ett avsevärt arbete genom inventering i tidigare litteratur för att revidera placeringen av arter i släktlistor och därmed fastställa namn och släkttillhörighet på en art. Jag tycker det skulle vara värdefullt att få en beskrivning av hur namngivningen sker dvs. både det taxonomiska arbetet, vilka regler som tillämpas och vilka organ som fastställer namnen. Man kan också fråga sig hur namnsättningen kommer att påverkas av nya tekniker som kan särskilja artkaraktärer t.ex. DNA-profiler. Kan vi rentav förvänta oss att släktlistorna kan komma att genomgå än mer omfattande revideringar?

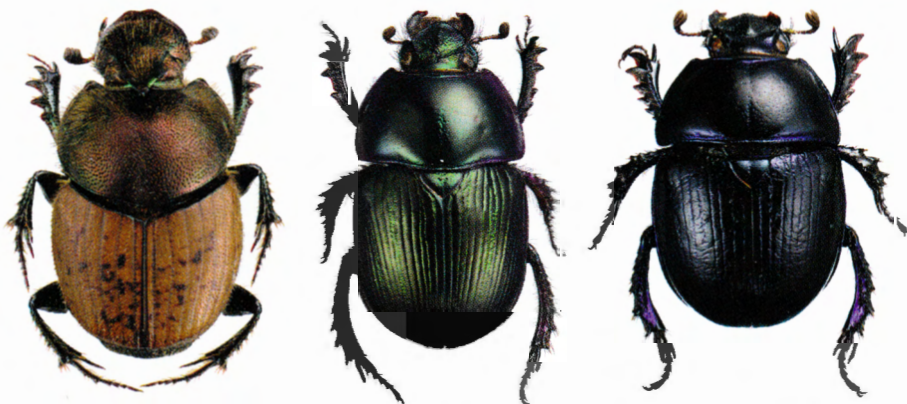
Mark Toneby

Detta är ett evigt problem då det finns taxonomer som ägnar sin tid åt att leta upp äldre ("riktiga") namn. Tidigare har den s.k. 50-årsregeln använts inom zoologin, d.v.s. namn äldre än 50 år anses inte vara gällande, men den används inte längre. Vid kniviga fall finns Nomenklaturkommissionen i London, men i princip är det fritt att komma med nya namnförslag, åtminstone på släktnivå och uppåt.

Vad gäller puktörneblåvinge har den och dess närmaste släktingar hänförs till släktet Polyommatus i de flesta böcker. I 'The Lepidoptera of Europe' (O. Karsholt & J. Razowski, 1996) anges bl.a. Cyaniris som ett undersläkte med enda arter semiargus. Senare har tydligen Cyaniris höjts till gällande släkte. Samma gäller för svartfläckig blåvinge, som numera ska tillhöra släktet Phengaris medan Maculinea nu räknas som undersläkte. Om detta fick jag noggranna instruktioner av Michael Fibiger när vi skrev 'Sveriges Fjärilar'.

En annan "misshandlad" art är fjällhöfjäril, som dels bytt svenskt namn från gröngul höfjäril, och vetenskapligt artnamn från nastes via werdandi till tyche. Enligt 'National Nyckeln' är nastes en amerikansk art skild från vår och tyche en asiatisk art förmodligen synonym med vår. Därför heter fjällhöfjärilen Colias tyche i 'Sveriges Fjärilar'.

Håkan Elmqvist

Illustrationer av Göran Liljeberg till en kommande bok om Nordens dyngbaggar.